

Omzendbrief betreffende de bestrijding van zoönotische *Salmonella* bij gebruikspluimvee van het type vlees

Referentie	PCCB/S2/1653993	Datum	28/10/2020
Huidige versie	1	Van toepassing vanaf	Datum van publicatie
Trefwoorden	Salmonella – bestrijdingsprogramma – braadkippen – vleeskalkoenen – gebruikspluimvee type vlees		

Opgesteld door	Goedgekeurd door
Ludivine Cambier, attaché	Jean-François Heymans, directeur-generaal, a. i.

1. Doel

Deze omzendbrief geeft een beschrijving van de Salmonellabestrijding bij braadkippen en vleeskalkoenen en de monitoring van *Salmonella* bij het overige gebruikspluimvee type vlees. Naar aanleiding van de publicatie van het koninklijk besluit van 21 september 2020 betreffende de bestrijding van zoönotische *Salmonella* bij pluimvee, vervangt deze omzendbrief de voorgaande omzendbrief met referentie PCCB/S2/589616 gebaseerd op het koninklijk besluit van 27 april 2007 betreffende de bestrijding van *Salmonella* bij pluimvee.

2. Toepassingsgebied

Hoofdstuk 5.1 is van toepassing op bedrijven met braadkippen en vleeskalkoenen met uitzondering van de bedrijven die enkel en alleen rechtstreeks vlees leveren aan de eindconsument, hoofdstuk 5.2 is van toepassing op bedrijven met eenden, ganzen, parelhoenders, kwartels, duiven, fazanten, patrijzen en loopvogels van het type vlees, met uitzondering van de bedrijven met geringe capaciteit en hoofdstuk 5.3 is van toepassing op bedrijven met braadkippen en/of vleeskalkoenen die enkel en alleen rechtstreeks vlees leveren aan de eindconsument. Deze omzendbrief is niet van toepassing op bedrijven waar hobbypluimvee gehouden wordt.

3. Referenties

3.1. Wetgeving

- KB van 21 september 2020 betreffende de bestrijding van zoönotische *Salmonella* bij pluimvee;
- MB van 21 september 2020 betreffende de bestrijding van zoönotische *Salmonella* bij pluimvee;
- KB van 17 juni 2013 tot vaststelling van veterinairrechtelijke voorschriften voor het intracommunautaire handelsverkeer en de invoer uit derde landen van pluimvee en

broedeieren en tot vaststelling van de toelatingsvoorwaarden voor inrichtingen voor pluimvee zoals gewijzigd;

- KB van 25 juni 2018 tot vaststelling van een identificatie- en registratieregeling voor pluimvee, konijnen en bepaald hobbypluimvee;
- Verordening (EG) nr. 2160/2003 van het Europees Parlement en de Raad van 17 november 2003 inzake de bestrijding van Salmonella en andere specifiek door voedsel overgedragen zoönoseverwekkers; zoals gewijzigd;
- Verordening (EG) nr. 1177/2006 van de Commissie van 1 augustus 2006 ter uitvoering van Verordening (EG) nr. 2160/2003 van het Europees Parlement en de Raad wat betreft eisen voor het gebruik van specifieke bestrijdingsmethoden in het kader van de nationale programma's voor de bestrijding van Salmonella;
- Verordening (EU) nr. 200/2012 van de Commissie van 8 maart 2012 tot vaststelling van een doelstelling van de Unie voor het terugdringen van Salmonella enteritidis en Salmonella Typhimurium bij koppels slachtkuikens, als vastgesteld in Verordening (EG) nr. 2160/2003 van het Europees Parlement en Raad;
- Verordening (EU) nr. 1190/2012 van de Commissie van 12 december 2012 tot vaststelling van een doelstelling van de Unie voor het terugdringen van Salmonella enteritidis en Salmonella typhimurium bij koppels kalkoenen, als vastgesteld in Verordening (EG) nr. 2160/2003 van het Europees Parlement en de Raad.

3.2. Andere

- Vademecum voor het houden van en de Salmonellabestrijding bij pluimvee;
- Omzendbrief betreffende de algemene toelatingsvoorwaarden voor het houden van pluimvee;
- Salmonella Actie Plan.

4. Definities en afkortingen

Agentschap:	Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen
ARSIA:	Association Régionale de Santé et d'Identification Animales
Bedrijfsdierenarts:	De erkende dierenarts met wie de verantwoordelijke een overeenkomst is aangegaan zoals geregistreerd in Sanitel en met wie hij een overeenkomst van bedrijfsbegeleiding kan sluiten
DGZ:	Dierengezondheidszorg Vlaanderen
Erkend laboratorium:	Laboratorium erkend door het FAVV voor het uitvoeren van analyses voor de betrokken matrix, parameter en categorie pluimvee waarvan de lijst terug te vinden is op de website van het FAVV: http://www.favv-afsca.fgov.be/professionelen/laboratoria/
Geaccrediteerde instelling:	Instelling die beschikt over een accreditatie die afgeleverd is door een instelling waarmee het Belgisch accreditatiesysteem een akkoord heeft van wederzijdse erkenning voor de monsterneming van afdrukplaatjes (Rodac-plaatjes), drink- en putwater, dierlijke meststalen en omgevingsstalen zoals beschreven in het Vademecum. De lijst van geaccrediteerde instellingen volgens de staalname is te vinden op: https://economie.fgov.be/nl/themas/kwaliteit-veiligheid/accreditatie-belac/geaccrediteerde-instellingen/beproevinglaboratoria-test
Salmonella Typhimurium:	Salmonella Typhimurium, met inbegrip van de monofasische S. Typhimurium met antigeenformule <u>1,4,[5],12:i:-</u> waarbij de 1 en/of de 5 niet aanwezig moeten zijn

S.e.:	<i>Salmonella</i> Enteritidis
S.t.:	<i>Salmonella</i> Typhimurium
Het Vademecum	Het vademecum voor het houden van pluimvee en de bestrijding van <i>Salmonella</i> bij pluimvee, zoals gepubliceerd op de website van het Agentschap.

5. Salmonellabestrijding bij gebruikspluimvee van het type vlees

5.1. Salmonellabestrijding bij braadkippen en vleeskalkoenen

Het bestrijdingsprogramma bij braadkippen en vleeskalkoenen is van toepassing voor alle bedrijven met braadkippen of vleeskalkoenen.

De beschrijving hieronder geldt zowel voor braadkippen als vleeskalkoenen, tenzij anders vermeld.

De monsters voor de monitoring worden door de verantwoordelijke genomen bij eendagskuikens en in de laatste 3 weken voor de slacht. De bedrijfsdierenarts assisteert de verantwoordelijke tot hij van oordeel is dat de verantwoordelijke over voldoende kennis beschikt voor het nemen van de stalen. Eenmaal per jaar herhaalt de bedrijfsdierenarts deze assistentie. De bedrijfsdierenarts schrijft de datum van uitvoering van de assistentie en de bevestiging van de voldoende kennis in het bedrijfsregister. De verantwoordelijke kan voor het nemen van de stalen eveneens beroep doen op de bedrijfsdierenarts of op een geaccrediteerde instelling. De pluimveehouder blijft verantwoordelijk dat de staalname uitgevoerd wordt en de stalen op tijd en onder goede vervoersomstandigheden afgeleverd worden aan een erkend laboratorium.

Indien productieronden zijn samengesteld (zie omzendbrief betreffende de algemene toelatingsvoorwaarden voor het houden van pluimvee), wordt het salmonellaonderzoek op niveau van de productieronde uitgevoerd.

De technische modaliteiten van de staalname zijn opgenomen in het Vademecum dat via deze link kan worden geraadpleegd: <http://www.favv-afscab.be/dierengezondheid/salmonella/>.

Het resultaat bekomen bij alle bemonsteringen worden op het VKI-document vermeld.

Het bestrijdingsprogramma bevat volgende maatregelen:

- 1) Indien een beslag voor de eerste keer positief is voor zoönotische *Salmonella* worden volgende maatregelen opgelegd:
 - het is verboden het beslag te behandelen met antimicrobiële middelen met het doel zoönotische *Salmonella* te bestrijden;
 - voor de opzet van een nieuw beslag pluimvee wordt de stal grondig gereinigd en ontsmet. De nodige sanitaire leegstand (minstens tot de stal volledig droog is) wordt gerespecteerd;
 - na de nodige sanitaire leegstand en vóór de opzet van een nieuw beslag wordt een hygiënogram uitgevoerd door een geaccrediteerde instelling ;
 - na de nodige sanitaire leegstand en vóór de opzet van een nieuw beslag wordt een swabonderzoek naar *Salmonella* uitgevoerd door de bedrijfsdierenarts of door een geaccrediteerde instelling;
 - afhankelijk van het resultaat van het hygiënogram en het swabonderzoek worden de maatregelen opgelegd zoals weergegeven in onderstaande tabel. Voor het hygiënogram wordt per plaatje een score toegekend afhankelijk van het aantal kolonievormende eenheden

(kve) op het plaatje. X is het gemiddelde van alle scores toegekend aan de individuele plaatjes:

- 0 kve/plaatje: score 0
- 1 t/m 40 kve/plaatje: score 1
- 41 t/m 120 kve/plaatje: score 2
- 121 t/m 400 kve/plaatje : score 3
- meer dan 400 kve/plaatje : score 4
- ontelbaar: score 5

Te nemen maatregelen afhankelijk van de score:

RESULTAAT HYGIENOGRAM	RESULTAAT SWABCONTROLE	MAATREGELEN
$X \leq 1,5$	Negatief voor <i>Salmonella</i> spp.	Geen maatregelen
$X \leq 1,5$	Positief voor <i>Salmonella</i> spp.	Bacteriologisch onderzoek van water uit de waterwinning; Na volgende leegstandperiode swabcontrole
$1,5 < X \leq 3,0$	Negatief voor <i>Salmonella</i> spp.	Bacteriologisch onderzoek van water uit de waterwinning; Na volgende leegstandperiode hygiënogram
$1,5 < X \leq 3,0$	Positief voor <i>Salmonella</i> spp.	Bacteriologisch onderzoek van water uit de waterwinning; Na volgende leegstandperiode hygiënogram en swabcontrole.
$X > 3,0$	Negatief of positief voor <i>Salmonella</i> spp.	Bacteriologisch onderzoek van water uit de waterwinning; Na volgende leegstandperiode: <ul style="list-style-type: none"> • laten ontsmetten door een externe firma; • hygiënogram ; • swabcontrole.

- De monsternemingen voor het hygiënogram, de swabcontrole en van het water om te reinigen worden uitgevoerd door een geaccrediteerde instelling. De swabcontrole en de monsterneming van het water om te reinigen kunnen ook uitgevoerd worden door de bedrijfsdierenarts tenzij de monsterneming wordt uitgevoerd ten gevolge van een resultaat van het hygiënogram dat hoger is dan 3.
- bij een niet-conform resultaat van het wateronderzoek is het gebruik van het water van de waterwinning verboden totdat nieuwe onderzoeken aantonen dat dit water conform is.

De technische modaliteiten voor de bemonsteringen en de analyses worden beschreven in de bijlage I van het Vademecum dat via deze link kan worden geraadpleegd: <http://www.favv-afsca.be/dierengezondheid/salmonella/>.

- 2) Indien een beslag voor een tweede opeenvolgende keer positief is voor hetzelfde serotype zoönotische *Salmonella*, worden dezelfde maatregelen opgelegd als hierboven beschreven en worden eveneens volgende maatregelen opgelegd:

- de stal wordt grondig gereinigd. De ontsmetting van de stal wordt uitgevoerd door een extern bedrijf. De nodige sanitaire leegstand (minstens tot de stal volledig droog is) wordt gerespecteerd;
 - indien gebruik gemaakt wordt van een extern bedrijf voor het laden van pluimvee, gebeurt het laden als laatste activiteit van de dag.
- 3) Indien een beslag voor een derde opeenvolgende keer positief is voor hetzelfde serotype zoönotische *Salmonella*, worden alle maatregelen zoals hierboven beschreven opgelegd en moet de verantwoordelijke zijn bedrijf laten begeleiden door de bedrijfsdierenarts. De begeleiding bestaat minimaal uit:
- een epidemiologisch onderzoek om de contaminatiebron te identificeren;
 - een minstens eenmalige uitgebreide swabcontrole uitgevoerd door DGZ of ARSIA;
 - een optimalisatie van de bioveiligheid en de hygiëne.

Een protocol voor het epidemiologisch onderzoek en een checklist voor de optimalisatie van de bioveiligheid en de hygiëne is terug te vinden in het 'Salmonella Actie Plan'.

Bovengenoemde maatregelen zijn ook van toepassing wanneer de dieren werden opgezet in een stal waar een zoönotische *Salmonella* gedetecteerd werd in het vorige aanwezige beslag, maar de aanwezigheid ervan in de leefruimte van dieren na het reinigen en ontsmetten niet werd uitgesloten aan de hand van een swabonderzoek.

5.2. Salmonellabestrijding bij de overige soorten gebruikspluimvee type vlees

Op bedrijven met eenden, ganzen, parelhoenders, kwartels, duiven, fazanten, patrijzen en loopvogels, met uitzondering van bedrijven met geringe capaciteit, wordt een controle uitgevoerd op de aanwezigheid van *Salmonella* in de laatste 3 weken voor het slachten op dezelfde wijze als voor braadkippen en vleeskalkoenen. De resultaten van de uitgevoerde onderzoeken worden meegedeeld aan de volgende schakel in de voedselketen. Indien de volgende schakel een slachthuis is, worden ze meegedeeld op het VKI-document. De ontvanger van de resultaten houdt ze 5 jaar bij. Bij positieve resultaten geldt de volgende maatregel:

- het is verboden het pluimvee te behandelen met antimicrobiële middelen met het doel zoönotische *Salmonella* te bestrijden;

5.3. Salmonellabestrijding op bedrijven met rechtstreekse verkoop van vlees

Gebruikspluimveebedrijven met braadkippen en/of vleeskalkoenen die enkel en alleen rechtstreeks vlees verkopen aan de eindconsument, moeten niet voldoen aan hoofdstuk 5.1. Om toch de veiligheid van de producten inzake *Salmonella* te garanderen moeten 2 maal per jaar, met een tussentijd van minstens 4 maanden en maximaal 8 maanden, bij alle op dat ogenblik aanwezige tomen of productieronden met dieren van minimaal 3 weken oud, onderzoeken uitgevoerd worden op de aanwezigheid van *Salmonella*.

De staalname is uitgevoerd door de verantwoordelijke en de technische modaliteiten van de staalname zijn terug te vinden in het Vademecum dat via deze link kan worden geraadpleegd:

<http://www.favv-afsca.be/dierengezondheid/salmonella/>.

De resultaten van alle onderzoeken worden meegedeeld aan de volgende schakel van de voedselketen. De ontvanger van de resultaten houdt deze 5 jaar bij.

Wanneer de analyses S.e. of S.t. aantonen, zijn de volgende maatregelen van toepassing:

- voordat nieuw pluimvee mag worden opgezet in de betrokken hokken, moet aan volgende voorwaarden worden voldaan:
 - de hokken werden volledig geledigd;
 - de hokken werden volledig gereinigd en ontsmet;
 - de hokken zijn volledig opgedroogd;
 - na het opdrogen werd door de bedrijfsdierenarts of een geaccrediteerde instelling een swabcontrole uitgevoerd naar de aanwezigheid van zoönotische *Salmonella*. Bij gebrek aan een bedrijfsdierenarts kan eveneens beroep gedaan worden op een erkende dierenarts;
 - indien het resultaat positief is voor *Salmonella* (niet enkel *S. Enteritidis* en *S. Typhimurium* maar eveneens alle andere zoönotische *Salmonella*'s) wordt de stal opnieuw gereinigd en ontsmet en wordt ze opnieuw gecontroleerd door de geaccrediteerde instelling of de bedrijfsdierenarts op de aanwezigheid van *Salmonella*. Bij gebrek aan een bedrijfsdierenarts kan eveneens beroep gedaan worden op een erkende dierenarts. Dit wordt telkens herhaald tot *Salmonella* niet meer kan teruggevonden worden in de stal;
 - indien voor de reiniging geen leidingwater wordt gebruikt, wordt een bacteriologisch wateronderzoek uitgevoerd van het reinigingswater waarbij het monster genomen wordt door de bedrijfsdierenarts of de geaccrediteerde instelling. Bij gebrek aan een bedrijfsdierenarts kan eveneens beroep gedaan worden op een erkende dierenarts. Bij niet-conform resultaat is het gebruik ervan verboden totdat nieuwe onderzoeken aantonen dat het water conform is.
- een staalname wordt uitgevoerd om de aanwezigheid van zoönotische *Salmonella* te controleren bij de volgende toom of productieronde binnen de 3 weken voor het slachten van de eerste dieren uit de toom of productieronde.

6. Bijlagen

Niet van toepassing.

7. Overzicht van de revisies

Overzicht van de revisies van de omzendbrief		
Versie	Van toepassing vanaf	Reden en omvang van de revisie
1	Datum van publicatie	Originele versie